

لباس فرم نیروهای حفاظت فیزیکی در اداره جات با نگاهی به آیات و روایات

مصطفی فیضی^۱، محمد علی البدیری^۲

۱- کارشناسی ارشد مهندسی معماری

۲- کارشناسی حقوق

چکیده

لباس فرم از جمله ملزوماتی است که در ابتدای شروع هر نوع کسب و کاری، به منظور یکسان سازی پوشش کارکنان و نظم بخشیدن به محیط کار، مورد توجه کارفرمایان قرار می گیرد. پژوهش حاضر به منظور بررسی لباس فرم نیروهای حفاظت فیزیکی در اداره جات و سازمان ها با نگاهی به آیات و روایات صورت گرفته است. هدف این پژوهش طراحی لباس فرم برای نیروهای حفاظت فیزیکی اداره جات و سازمان ها به گونه ای مطلوب و کارآمد است. به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر در این پژوهش از روش مشاهدات میدانی در شهرداری و مصاحبه با حفاظت فیزیکی مختلف استفاده شده است. نتایج تحقیق بیانگر این است که جنس پارچه مورد استفاده برای دوخت پیراهن و شلوار حفاظت فیزیکی باید خیلی بادوام و راحت باشد؛ و لباس کار حفاظت فیزیکی باید در عین داشتن مدل مناسب، ساختار مناسبی متناسب با ارگونومی بدن داشته باشد. همچنین به کار بردن رنگ مناسب برای لباس فرم حفاظت فیزیکی یک مؤلفه مهم است که موجب حس اعتماد و اطمینان و حس اعتماد به نفس در فرد متصدی حفاظت فیزیکی می شود؛ که در ادامه مقاله به آن می پردازیم.

کلمات کلیدی: لباس فرم، حفاظت فیزیکی، اداره ها، سازمان ها

مقدمه

لباس از مهم‌ترین و بارزترین نشانه‌های فرهنگی است. لباس هر فرد نشان‌دهنده هویت انسانی - اجتماعی او هست (الهی، ۱۳۸۹). لباس از طریق علائم مادی به وجود آورنده یک نظام ارتباطی فرهنگی در بین مردم جامعه است (تگ، ۱۳۸۳). لباس‌ها می‌توانند نشان‌دهنده جایگاه اجتماعی، مذهبی، شغلی، اقتصادی و احوالات روحی پوشندگان آنها باشند (بجنوردی، ۱۳۸۳). لباس فرم یا لباس همسان به مجموعه لباس‌هایی گفته می‌شود که در یک محیط کاری توسط اعضای آن سازمان یا نهاد مورد استفاده قرار می‌گیرد. (Moghaddam et al 2021)

لباس مورد استفاده افراد در محیط کار هم از نظر فردی می‌تواند تأثیر روحی و روانی داشته باشد همچنین از نظر اجتماعی نیز بر هویت ملی اثر ویژه‌ای دارد. به کار بردن نوع رنگ در لباس نیروهای حفاظت فیزیکی می‌تواند تأثیر به خصوصی بر فرد و مخاطبان داشته باشد همچنین برای نوع این لباس باید به عوامل جغرافیایی و شرایط آب‌وهوایی محل فعالیت توجه داشت. (Moghaddam et al 2021)

لباس فرم ابزاری است برای ابراز هویت و شخصیت افراد در محیط کار از این رو به فرد کمک می‌کند تا به تصویری خاص از خودش دست یابد. لباس فرم همچنین بر ادراک مخاطبان از سازمان تأثیر گذار است. (فیض و همکاران، ۱۴۰۰)

لباس فرم اداری، مخصوص هر ارگان و با توجه به هدف سازمانی طراحی می‌شود پس هر لباس فرمی را نمی‌توان برای سایر ادارات و شرکت‌ها استفاده کرد. لباس فرم یا همان لباس کار معمولاً متناسب با شغل مورد نظر، فرهنگ منطقه انتخاب و برای کارکنان طراحی می‌شود و از جمله وظایف آن حفاظت از کارکنان هست. لباس فرم ارتش از اولین لباس‌های اداری در دنیاست ولی امروزه با صنعتی شدن جهان و شاغل شدن افراد در واحدهای اداری، یونیفرم هماهنگ اداری در همه ارگان‌ها استفاده می‌شود. از جمله طراحی لباس فرم حفاظت فیزیکی که با توجه به معیارهای مدیریت و در نظر گرفتن المان‌های زیبایی‌شناختی توسط افراد با تجربه انجام می‌شود.

حفاظت فیزیکی‌ها باید قبل از قرار گرفتن در پست خود شکل ظاهری خود را از نظر لباس کار، کفش کار، صورت و ... مرتب نموده و تا آخر شیفت حفاظت فیزیکی وضع ظاهری خود را منظم نگاه دارد. بسیاری از نیروهای حراست لباس‌هایی شبیه لباس‌های نیروی انتظامی دارند که دارای پیراهن، شلوار و کلاه و کشکول می‌باشند.

برخی از سازمان‌ها برای اینکه سازمان خود را زیباتر جلوه دهند سعی بر این دارند که همه‌ی کارکنان از درب ورود، لباس مرتب بر تن داشته باشند به همین دلیل، لباس کار حفاظت فیزیکی برای آنها اهمیت ویژه‌ای دارد. در تکمیل این بخش از روش میدانی استفاده شده است؛ که خصوصیات لباس فرم حفاظت فیزیکی با توجه به بررسی، تمامی سازمان‌های خصوصی و دولتی، جمع‌آوری شده است.

مطالعه حاضر با درک اهمیت تأثیر پوشش بر درک مخاطب و نیز شکل‌گیری تصور فرد از خود با توجه به نوع پوشش به بررسی ماهیت پوشش نیروهای حفاظت فیزیکی می‌پردازد و در این مسیر از قرآن نیز بهره خواهد برد.

روش تحقیق:

روش تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر جمع آوری داده‌ها از نوع تحلیلی - توصیفی (پیمایشی) است. جامعه‌ی آماری در این تحقیق حفاظت فیزیکیان شهرداری هستند. و داده‌ها در این پژوهش از طریق مشاهدات میدانی و مصاحبه با حفاظت فیزیکیان شهرداری جمع آوری شده است.

مبانی نظری تحقیق:

لباس

لباس در لغت‌نامه دهخدا به هر چه در پوشند و پوشیدنی است اطلاق شده است. (لغتنامه دهخدا، ۱۳۷۷) لباس، برای پوشاندن بدن و حفظ آن از سرما و گرما و آلودگی و مایه‌ی آبرو و آراستگی انسان است. تبدیل آن به وسیله‌ی تفاخر و تجمل و ارزش را در کیفیت جامه دانستن، نوعی انحراف از فلسفه‌ی وجودی لباس است. اولین واژه‌ای که در مورد پوشیدنی‌ها به ذهن انسان خطور می‌کند، واژه لباس است. این واژه و مشتقات آن ۲۳ بار در قرآن آمده است. لباس، بی‌گمان به معنای «آنچه انسان به تن می‌کند» است و در مقابل «عریانی و برهنگی» قرار دارد. (احمدی شاپورآبادی، ۱۳۹۹)

در قرآن کریم از انواع و اقسام لباس نام برده شده است که هر کدام ویژگی و خصوصیت خاص خود را دارند. برخی از آن‌ها مربوط به ظاهر انسان و برخی دیگر مربوط به باطن وی هست. انسان به تناسب وجودش که دارای دو بعد مادی و معنوی است، در لباس و پوشش نیز از این قاعده مستثنی نمی‌باشد، اولین لباسش، لباس و پوشش ظاهری یا مادی است که برای زینت دادن ظاهر و پوشش بدن و حفظ عیوبش مورد استفاده قرار می‌گیرد. انسانی که عاری از لباس ظاهراست، منطقی کربیه و ناپسند دارد و مردم او را بخاطر عریان بودنش مجنون یا انسانی به تمام معنی «بی‌خرد» محسوب می‌کنند. لذا انسان نسبت به پوشش ظاهری خود حساس است و در این مورد احساس مسئولیت می‌کند، بدین منظور به انواع فعالیت‌های مادی دست می‌زند تا با پوشاندن خود و آرایش آن با محصولات تولیدشده از مواد طبیعی و مصنوعی خود را از اتهام دیوانگی و بی‌خردی مبرا سازد. (احمدی شاپورآبادی، ۱۳۹۹)

لباس کار

لباس کار پوششی استحفاظی است که افراد در شرایط کاری ویژه در حین کار از آن استفاده می‌کنند. یک لباس کار مناسب باید دارای مشخصه‌های خاصی باشد تا بتواند از افراد در برابر خطر محافظت کند. این لباس‌ها به صورت سراسری باید دست‌ها و پاها را پوشش داده و به صورت یک تیکه یا دو تیکه (بلوز و شلوار) باشند.

حفاظت فیزیکی

حفاظت فیزیکی به مجموعه‌ای از اقدامات احتیاطی و کنترلی و استفاده از انواع مختلفی از منابع و تجهیزات، شامل نیروی انسانی، سخت‌افزار و نرم‌افزار به منظور کنترل تردد و حفاظت از اموال و دارایی‌ها سازمان است که به منظور حفظ تأسیسات یا سازمان‌ها و اماکن در مقابل خطرات طبیعی و مصنوعی بکار گرفته می‌شود.

نیروی حفاظت فیزیکی

نیروی حفاظت فیزیکی به فردی اطلاق می‌گردد که برابر ضوابط و مقررات تعیین شده پذیرش و احراز صلاحیت می‌گردد. همچنین پس از طی دوره‌های آموزشی مصوب، بر اساس قرارداد منعقد شده با شرکت‌ها و مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی از اماکن و اموال کارفرمایان در زمان و مکان مشخص، طبق قرارداد و ضوابط مشخص مراقبت و در قبال آن برابر قانون کار حق الزحمه دریافت می‌دارد.

اداره

اداره را فعالیت‌های گروهی دانسته‌اند که برای انجام دادن مقاصد مشترک باهم همکاری می‌کنند. دونالد استن: مراد از کلمه اداره یعنی سازمان و رهبری عده‌ای از اشخاص که برای هدف خاصی دورهم جمع شده‌اند. او معتقد است اداره ساده‌ترین کارها مانند خواندن یک نامه و گزارش تا دشوارترین کارها مانند برنامه‌ریزی توسعه پروژه‌های اقتصادی-اجتماعی را در برمی‌گیرد.

نکاتی برای تشریح بیشتر اداره:

- ۱) اداره اقدامی دسته‌جمعی و گروهی مبتنی بر همکاری است.
- ۲) بدون توجه به اندازه سازمانی و عده همکاری کنندگان به جای یک هدف می‌توان چند هدف را مشخص کرد.
- ۳) تصمیم‌های گرفته شده ممکن است فقط جنبه اجرایی داشته باشند و یا در مورد تصمیم‌های سیاسی باشد و یا هر دو جنبه را در برگیرد.

پیشینه پژوهش:

یه و همکاران در سال ۲۰۱۳ در مقاله‌ای که با موضوع لباس فرم کارکنان هتل و تصور آن‌ها از خود بود به این نتیجه رسیدند که لباس فرم کارمندان بر ادراک از هتل تأثیرگذار است و این اثر در طولانی مدت می‌تواند منجر به سود تجاری هتل شود. همچنین کارمندان معتقد بودند که با استفاده از لباس فرم اعتبار و حرفه‌ای بودنشان افزایش می‌یابد و نتایج نیز

نشان داد که استفاده از لباس فرم‌های رسمی هنگام تعامل با مشتری بر احساس اعتماد به نفس کارمندان اثرگذار است (Yeh et al 2013).

موریس و همکاران در مطالعه‌ای در سال ۱۹۹۶ برای سنجش تأثیر لباس بر ادراک دانشجویان از مربیان آموزشی خود در دانشگاه بود نشان دادند که لباس‌های رسمی می‌توانند در ذهن مخاطب باعث شکل‌گیری تصویری مبنی بر شایستگی افراد باشند (Morris et al 1996).

طبق مطالعه داود فیض و همکاران که در سال ۲۰۲۱ برای تأثیر لباس کارکنان ارائه‌دهنده خدمات بر انتظار از کیفیت خدمات و قصد خرید با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌گری درگیری ذهنی و جنسیت انجام شد نشان داد که متناسب بودن لباس کارکنان بر ادراک و انتظار مشتریان از کیفیت خدمات تأثیرگذار است (داود فیض و همکاران، ۱۴۰۰).

مقاله احمد لقمانی در سال ۲۰۱۴ با عنوان لباس نعمت الهی است اشاره می‌کند که پوشش و لباس از امتیازات انسان بر سایر موجودات است و همچنین پاسخگوی سه نیاز آدمی یعنی: نیاز طبیعی (برای محافظت از سرما و گرما)، نیاز اجتماعی (مراقبت از عفت و پاک‌دامنی) و نیز نیاز روانی آراستگی و زیبایی است. خداوند حکیم در قرآن لباس را به‌عنوان نعمت الهی معرفی می‌کند و همچنین هنگام رفتن به امکان مقدس مانند مسجد یا خانه خدا به پوشیدن لباس آراسته توصیه می‌فرماید (لقمانی، ۱۳۸۲).

مصطفی عرب پور و همکاران در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی تطبیقی خاستگاه پوشش از منظر دین و روانشناسی اشاره کردند که لباس همواره جایگاه انسان را در جامعه مشخص کرده و به‌گونه‌ای مرتبه و منزلت صاحبش را ایجاد نموده است. بنا بر موقعیت صاحب لباس، رمزهای اجتماعی دارای ارزش‌های انسانی در آرایش و شکل پوشاک ارائه می‌گردد. لباس پوشیدن ارزشی از ارزش‌ها و شأن انسان است و پدیده‌های است که قدمت آن تقریباً به درازای طول تاریخ بشر و پهنه جغرافیای امروزی زمین، بازمی‌گردد. این پدیده با خصوصیات مختلف فردی و اجتماعی در ارتباط است و بررسی‌ها نشان می‌دهد که نظریه‌های فرهنگی، جامعه‌شناختی و روان‌شناختی مدام تلاش کرده‌اند تا انگیزه شخصی و نوعی انسان‌ها را در استفاده از پوشش به‌عنوان خاستگاه آن توضیح دهند. نقطه مشترک اغلب این نظریات این واقعیت است که پوشش علاوه بر ماهیت فیزیکی و مادی، از بعد روحی-روانی بر خواسته از شناخت، هیجانات، عواطف و دیگر عوامل مؤثر در شکل‌گیری کنش‌های انسانی، نیز برخوردار است. (عرب پور و همکاران، ۱۴۰۰)

طراحی لباس فرم

در ابتدا تعریفی اجمالی در مورد مؤلفه‌های مطرح در طراحی لباس فرم خواهیم داشت از جمله:

-مدل لباس بر مبنای طرحی کلی، مطابق با استانداردهای روز دنیا

-جنس پارچه

-کاربرد بودن لباس فرم خارج از پوشش آن

- متفاوت بودن نسبت به سایر تولیدات در حوزه مشابه

- در نظر گرفتن شرایط اقلیمی کارمندان

- دقت در انتخاب رنگ‌ها

- انتخاب طراحانی شایسته باسواد بصری بالا برای پیاده کردن الگو در سایزهای مختلف و رسیدن به قالبی کلی و رسیدن به میانگینی قابل قبول برای ارائه کار در سطحی بالا.

طراحی ماتو و شلوار بانوان و کت و شلوار آقایان و در کل هر نوع پوششی که کارمندان داشته باشند، می‌تواند به نوعی نشان‌دهنده شخصیت سازمانی شما باشد.

شکل لباس

طرح انتخابی لباس حراست باید به گونه‌ای باشد تا فرد حفاظت فیزیکی از دیگر افراد و کارکنان تشخیص داده شود. استفاده از طرح‌های خلاقانه و اختصاصی یک اداره برای لباس حراست، قابل تحسین خواهد بود و نشان‌دهنده این است که آن اداره به تمامی جزئیات توجه می‌کند.

یونیفرم‌های حفاظت فیزیکی اغلب بر اساس نوع محل کار، حساسیت جایگاه و همچنین ساختار اداره یا شرکت انتخاب می‌شوند. در نتیجه، یک چارچوب سازمانی می‌تواند نیاز به انواع مختلفی از لباس فرم داشته باشد. نکته‌ی مهمی که در رابطه با لباس حراست و لباس حفاظت فیزیکی وجود دارد این است که باید از نظر طراحی و دوخت باید این لباس‌ها دارای مقاومت بالا باشند چراکه نوع فعالیت این افراد به گونه‌ای هست که در هر لحظه باید آمادگی انجام هر فعالیتی را داشته باشند.

جنس لباس

علامه بزرگوار، مرحوم مجلسی رحمه الله در کتاب پرارزش «بحار الأنوار» در آداب زنی و تجمل روایاتی را نقل می‌کند که لازم است به پاره‌ای از آن روایات که بیانگر مسئله لباس است اشاره شود. پیامبر بزرگ صلی الله علیه و آله به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: جامه حریر مپوش تا در بهشت جامه حریر بر تو بپوشانند «بحار الأنوار». در حدیث دیگر آمده:

هر کس جامه حریر بپوشد، پوستش در قیامت به آتش سوزانده می‌شود. «علل الشرایع» به سند معتبر از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده: جامه پنبه‌ای بپوشید که آن پوشش رسول خدا صلی الله علیه و آله و پوشش ما اهل بیت است و نبی اسلام جامه مویی و

پشمی نمی پوشید مگر به علت و جهتی. «مستدرک الو سائل»
حضرت صادق علیه السلام فرمود:

جامه مویی و پشمی نپوشید مگر عذری اقتضا کند.
امام صادق علیه السلام فرموده:
کتان از پوشش پیامبران است و بدن را فربه می کند. (وسائل الشیعه)

در دوخت و طراحی لباس فرم حراست باید از مرغوب ترین و بهترین پارچه ها استفاده شده باشد. بد بودن جنس پارچه باعث ایجاد بیماری های پوستی و حساسیت هایی برای فرد حفاظت فیزیکی خواهد شد. همین امر ممکن است تمرکز حفاظت فیزیکی را برهم بزند و از وظیفه اصلی خود بازماند. پارچه لباس کار هم می تواند خالص الیاف طبیعی باشد یا خالص الیاف مصنوعی و یا مخلوطی از هر دو.

۱. **پارچه ترگان ساده:** پارچه ترگان ساده بسیار مناسب و مقرون به صرفه برای یونیفرم اداری، لباس پرسنلی شرکت ها، رستوران ها و فروشگاه های بزرگ و کوچک است. این پارچه در رنگ های بسیار زیادی تولید می شود که هم برای لباس و هم به عنوان خرج کار می توان از آن استفاده کرد.

۲. **پارچه کجراه پلی استر ویسکوز:** پارچه ترگان کجراه در لباس کار به قدری پرمصرف است که به پارچه لباس کاری شهرت دارد. این پارچه به خاطر ضخامت بیشتر مقاومت کششی بالاتری نسبت به ترگان ساده دارد. این پارچه نیز برای لباس کار کارکنانی که با جرقه سروکار ندارند، البسه کارگران در محیط های بدون خطر، شلوار کارمندان، پرسنل آشپزخانه ها، مراکز بزرگ خرید و غیره بسیار پرمصرف است.

۳. **پارچه کجراه ۱۰۰ درصد پنبه:** این نوع از پارچه (پارچه لباس کار) در بازار به پاکوی نیز شناخته می شود و به اشتباه بعضی آن را پارچه نسوز معرفی می کنند. پارچه صد در صد پنبه برای مشاغل سخت و پرخطر یا برای لباس کار در محیط های بسیار گرم مناسب است. باید توجه شود که پارچه آبرفت دارد یا آبرفت آن در فرآیند تولید گرفته شده است.

۴. **پارچه لباس کارلی پنبه ای:** پارچه های لی ساده یا پنبه ای بسیار محبوب معدن ها، ادارات برق و یا اداره گاز است. لی پنبه ای یک پارچه بسیار مقاوم در برابر پارگی یا خطرات احتمالی برای فرد است.

۵. **پارچه پرشیا:** پارچه پرشیا که به آن پارچه مکانیک نیز می‌گویند یک پارچه ضد چروک است که در شستشو نیز تغییر رنگ نخواهد داد. برای یونیفرم اداری کارمندانی که هر روز صبح فرصت اتو کشیدن ندارند بهتر است از پارچه پرشیا استفاده شود.

۶. **انواع پارچه لباس کار فاستونی:** فاستونی شیک‌ترین پارچه لباس کار یا لباس فرم کارمندان دفتری شرکت‌ها، ادارات، شهرداری‌ها و بانک‌ها هست. در خرید پارچه فاستونی باید به درصد پشم توجه کرد. ارگان‌ها با توجه به قیمت برای کت و شلوار یونیفرم آقایان معمولاً از پارچه‌های شبه فاستونی بدون درصد پشم بهره می‌برند.

۷. **پارچه تترن برای لباس کار:** این پارچه در انواع رنگ‌ها از مقنعه یونیفرم خانم‌های یک سازمان تا پیراهن کارمندهای مرد مورد مصرف هست.

۸. **پارچه‌های پیراهنی:** پارچه‌های چهارخانه و راه‌راه با سه نوع جنس پلی‌استر ویسکوز، پلی‌استر پنبه و پنبه‌ای مورد مصرف پارچه اصلی یا خرج کار لباس‌های فرمی هست و معمولاً تولیدی پوشاک برای لباس فرم مدارس یا جشن‌های یک‌روزه از آن بهره می‌برد. (روچی، ۱۴۰۰)

رنگ لباس

امروزه اثبات شده است که رنگ روی حالات و افکار افراد تأثیر به‌سزایی خواهد داشت و در روایات نیز انتخاب رنگ لباس اهمیت دارد و بر آن تأکید شده است (مرادی، ۱۳۹۳).

افرادی که به‌صورت حرفه‌ای و تخصصی لباس کار طراحی می‌کنند، اغلب سعی می‌کنند با استفاده روانشناسی رنگ‌ها، رنگ لباس را متناسب با نوع محیط کاری و با توجه به رفتارهای انسانی طراحی و اجرا کنند. اگرچه هنوز در محیط‌های کاری روانشناسی رنگ‌ها مورد توجه کافی قرار نگرفته و اهمیت آن بر همگان آشکار نشده است؛ اما در کشورهای غربی و پیشرفته کارفرمایان برای بهبود وضعیت و افزایش راندمان کاری کارکنان خود، تمامی برگ خریدهای مهم مانند رنگ لباس را نیز در نظر می‌گیرند (آرابت، ۱۴۰۰).

اهمیت رنگ لباس، در روایات

پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله فرمود: لباس سفید بپوشید زیرا آن دلچسب تر و پاکیزه تر است. (وسائل الشیعه ج ۵ ص ۶۲) در این روایت توصیه شده است که لباس سفید بپوشید برای اینکه رنگ سفید علاوه بر اینکه پوشنده را وادار به رعایت مداوم نظافت می‌کند و آلودگی و چرکی را به‌سرعت نمایان می‌کند، همچنین رنگ سفید دارای آثار مفرح و نشاط‌آور

است و اثر سلامت بخشی دارد چون کمتر از تمام رنگ‌های دیگر نور جذب می‌کند. رنگ‌های دیگر هم در آیات قرآن و روایات به آن‌ها اشاره شده است که تأثیر خاصی در پوشنده لباس می‌گذارد «إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّظِيرِينَ» (سوره بقره آیه ۹۶) رنگ زرد، زنده و فعال و محرک است و مایه سرور و شادمانی انسان می‌شود. «و یلبسون ثيابا خضرا من سندس و استبرق» (سوره کهف آیه ۱۳) رنگ سبز، حد واسط بین رنگ‌هاست و اثر ملایم و آرام بخشی دارد و رنگ مناسب زندگی است و به عنوان لباس بهشتی‌ها بیان شده است «مُتَّكِنِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ» «برالشهای سبز و فرشهای نیکو تکیه می‌زنند» (الررحمن ۹۶).

اثر رنگ بر بینندگان یک موضوع علمی ثابت شده است و تنوع رنگ‌ها، نشان از حکمت خداوند است و ترکیب رنگ‌ها به زندگی تنوع می‌بخشد. رنگ عاملی است نیرومند که می‌تواند احساسات و درونیات انسان را تحریک کند یا تسکین بخشد، به هیجان آورد و آرامش بخشد. احساسی از گرمی و سردی، شادی و غم، سرعت و سکوت ایجاد کند. در طول قرن‌ها، رنگ برای اشخاص مختلف معانی متفاوتی داشته است.

همچنین جنس لباس اثرات گوناگونی بر سلامتی جسم و روح انسان دارد و از نظر بهداشتی اهمیت زیادی برای آن در نظر می‌گیرند چون به طور مستقیم با بدن تماس دارد و آثار سریع و دائمی به بار می‌آورد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم هم به سلامت و عافیت جسمی، هم به سادگی و هم به نوع سالم‌تر پارچه‌ی لباس توجه داشت. لباس پنبه‌ای مورد علاقه‌ی آن حضرت بود. علی علیه السلام می‌فرماید: لباس‌های پنبه‌ای بپوشید، چراکه آن، لباس پیامبر خداست. (سنن النبی، ص ۱۲۶)

آن حضرت، هم لباس برد یمانی می‌پوشید، هم جبه‌ای پشمین و خشن از پنبه و کتان. (بحارالانوار) می‌فرمود: پنج چیز را تازنده‌ام ترک نمی‌کنم، ... یکی هم پوشیدن لباس پشمی. (مکارم الاخلاق، ص ۱۱۵) رنگ سبز، رنگ مورد پسند پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم برای لباس بود. بیشتر جامه‌های پیامبر سفید بود و می‌فرمود: لباس سفید را بر زندگانتان بپوشانید و مردگانتان را هم با پارچه‌ی سفید کفن کنید. (سنن النبی، ص ۱۲۰) پیامبر خدا ملحفه‌ای داشت که با زعفران رنگ آمیزی شده بود و گاهی تنها با پوشیدن همان، با مردم نماز می‌خواند. (محبته البیضاء، ص ۱۴۱)

رنگ سرخ، رنگی بود که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم برای لباس، آن را نمی‌پسندید. (سنن النبی، ص ۱۳۳) رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم نمونه‌ی اعلای تمیزی و آراستگی بود. در لباس پوشیدن نیز به این نکته توجه داشت و در مورد نظافت جامه می‌فرمود: «من اتخذ ثوبا فلینظفه». (مکارم الاخلاق، ص ۱۰۳) لباس سفید، خودبه‌خود طوری است که چرک و آلودگی زودتر در آن معلوم می‌شود و انسان مقید به سنت نبوی نظافت، به شستن و تمیز کردن آن روی می‌آورد. به علاوه انبساط خاطر و باز شدن روحیه نیز از فواید پوشیدن لباس روشن و سفید است.

روانشناسی رنگ لباس

محققان حوزه‌ی روانشناسی با تحقیق بر روی رنگ‌ها پی برده‌اند برخی از آن‌ها می‌توانند به ما کمک کنند بعضی جنبه‌های شخصیت خود را برجسته کنیم.

البته هیچ قاعده‌ی کلی‌ای در این خصوص وجود ندارد، چون در هر فرهنگی درک متفاوتی از رنگ‌ها وجود دارد، اما حقیقت آن است که شما می‌توانید پوشش خود را به گونه‌ای انتخاب کنید که با آن پیام مشخصی را برسانید. لباس‌های شما می‌توانند پیام‌های ظریف، اما واضحی را انتقال دهند.

حتی اگر کمد لباس تون پر از لباس‌های رنگ وارنگ باشد، همیشه یکی از رنگ‌ها رو بیشتر ترجیح می‌دین، چون با آن رنگ احساس راحتی و اعتمادبه‌نفس بیشتری دارید. به همین خاطر است که رنگ لباس تون به مراتب انعکاس‌دهنده شخصیت شماست (دیوید زیلا، متخصص مد و لباس).

اگر قرار بود تمام پیام‌ها با یکرنگ منتقل شوند بودن این همه رنگ در دنیا بیهوده بود. حالا و باگذشت این همه زمان، رنگ‌ها معانی وسیع‌تری پیدا کرده‌اند.

طلایی

طلایی رنگ ثروت، خوشی و قدرت است. تا جایی که می‌توانید سعی کنید این رنگ را با سایر رنگ‌ها از جمله سفید ترکیب کنید تا شیک‌تر شود و زیاد توی ذوق نزنند.

می‌روند؟

سراغش

شغل‌هایی

چه

مجری‌ها و روابط عمومی‌ها می‌توانند از بعضی المان‌های طلایی در ظاهرشان استفاده کنند. برای سایر شغل‌ها محدودیتی نیست.

آبی: آرامش

رنگی که قادر است ذهن را آرام و استرس را کم کند و حتی اگر زیاد شود باعث سردی و یأس شود. دانشمندان دانشگاه بریتیش کلمبیا مطالعاتی رو درباره تأثیر رنگ انجام دادن و متوجه شدن که طیف‌های آبی تیره، حس فراست، صداقت، کفایت، آرامش و آسودگی خاطر رو در ذهن بیننده القا می‌کنند.

می‌روند؟

سراغش

شغل‌هایی

چه

نقاش‌ها و تمام هنرمندانی که کار هنری‌شان احتیاج به صبر و حوصله دارد، این رنگ را می‌پسندند. برای مصاحبه‌های شغلی هم به‌خصوص آقایان می‌توانند روی آبی حساب کنند. (لیزا جانسون مندل، روزنامه‌نگار و روان‌شناس) رنگ آبی با سفید، مشکی، آبی، سبز، بنفش و نارنجی هماهنگ می‌شود.

سفید: پاکی (کمال‌گرا)

سفیدرنگی خنثی است اما معانی خنثی ندارد. در بسیاری از فرهنگ‌ها سفید را رنگ کامل و بی نقص بودن می دانند. این رنگ سفید سمبل آزادی، نور، تازگی، پاکی، خلوص، خوبی و معصومیت را تداعی می کند. کسانی که سفید می پوشند باید اعتماد به نفس بالایی داشته باشند چون این رنگ ممکن است به سرعت کثیف شود.

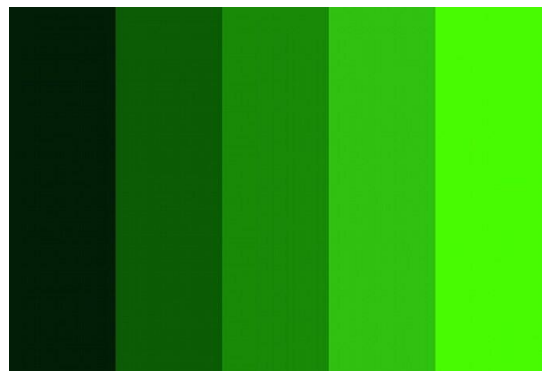
چه شغل‌هایی سراغش می‌روند؟

پزشکان و پرستاران از این رنگ بیشتر استفاده می کنند چون هر گونه آلودگی سریعاً خودش را نشان خواهد داد. به طور کلی رنگ سفید به تیپ‌های شخصیتی مختلف می خورد و به عنوان یکرنگ خنثی به ندرت دیگران را دفع می کند سفید در کنار هر رنگی قرار بگیرد، این قابلیت را دارد که رنگ را بارزتر کند و جلوه بیشتری به آن بدهد. لباس سفید بهترین رنگ در نظر اسلام است. امام باقر (ع) به نقل از پیامبر (ص) فرمود: هیچ رنگی در لباس هایتان بهتر از سفید نیست. از چنین لباسی استفاده کنید و مردگان خویش را با پوشش سفید کفن کنید.

لباس سفید بهترین رنگ در نظر اسلام است. امام باقر (ع) به نقل از پیامبر (ص) فرمود: هیچ رنگی در لباس هایتان بهتر از سفید نیست. از چنین لباسی استفاده کنید و مردگان خویش را با پوشش سفید کفن کنید.

برخی محققان درباره مزیت پوشش سفید گفته‌اند: «از نظر روانی پوشاک سفید مانند نور و روشنایی، اثر محرک عمومی در انسان داشته و از عوامل مؤثر در ایجاد بهجت بوده و مفرح و دلگشا است. لباس سفید به جهت این که کمتر از تمام رنگ‌های دیگر نور جذب کرده و قسمت اعظم تشعشعات وارده از محیط و از جمله اشعه مادون قرمز موجود در نور آفتاب را که خاصیت گرمزایی دارد، منعکس ساخته و از خود دفع می نماید، وسیله طبیعی و سالمی است در مبارزه با گرمای فصلی و منطقه‌ای... لباس سفید سبب می شود که قسمت اعظم اشعه نورانی محیط - به خصوص در روز - منعکس شود و شخص در محیط خود، روشنایی بیشتری را احساس نماید. [این امر] خالی از اثرات محرک عمومی در هیجان‌ات موزون روحی و انبساط خاطر نبوده و اثری مفرح و دلگشا دارد. (آیین بهزیستی اسلام)

سبز: طراوت

«لاترین ایسمن» مدیرعامل اجرایی شرکت «پتون» و نویسنده کتاب «زنده بارنگ» سبزرنگ طبیعت است؛ رنگی که با دیدن آن احساس طراوت و تازگی خواهید کرد. معانی مختلفی دارد اما این تناژ نماینده صلح جویی شماس است.. این رنگ حسی از طراوت، هماهنگی و تعادل ایجاد می کند به گفته دانشمندان دانشگاه آمستردام، رنگ سبز سبب تقویت روحیه مثبت در شما و اطرافیان تون می شود.

چه جالب است بدانید رنگ سبز، رنگ موردعلاقه بیمارستان هاست. این رنگ آرامش بیمار را بیشتر می کند. سبزرنگ های سفید، مشکی، سبز، آبی، زرد و قرمز هارمونی دارد.

شغل هایی اسلام رنگ سبز را ستوده و برخی فقها آن را پس از لباس سفید و زرد از بهترین پوشش ها دانسته اند. بررسی روایت های موجود در این زمینه، نشان دهنده آن است که استفاده از پوشش های سبزرنگ، سیره و روش خاندان نبوت و امامت بوده است. (سنن النبی)

سراغش

می روند؟

مشکی: آراستگی

در صنعت لباس، یکی از جدی ترین رنگ هاست که انسجام و آراستگی را تداعی می کند. اگر بخواهیم در مورد رنگ لباس و روانشناسی شخصیت صحبت کنیم باید بگوییم که رنگ مشکی، رنگی است که نماد اعتبار، قدرت، هوش و فراست که رسمیت و جدیت رو توصیف می کند. شاید به همین خاطر در اغلب دانشگاه های سرتاسر دنیا رنگ کلاه فارغ التحصیلی سیاه است. سیاه از ترکیب تمام رنگ ها با بیشترین حد تیرگی به وجود آمده است.

می روند؟

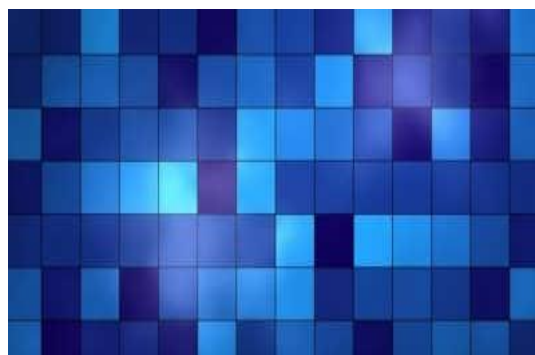
سراغش

شغل هایی

چه

بسیاری از یونیفرم‌های رسمی واداری و فروشگاهی به رنگ مشکی هستند. این رنگ در مورد افرادی که برنامه‌ریزی مراسم مجلل را بر عهده‌دارند هم صدق می‌کند.

سورمه‌ای: اعتماد و اطمینان

رنگ سورمه‌ای جزو دسته رنگ‌های سرد است که افراد احساس اعتماد و صمیمیت بیشتر می‌کنند. سورمه‌ای رنگ با اصالت و شیک‌ی است که استفاده از آن می‌تواند نشان‌دهنده قدرت و ثبات شود.

چه شغل هایی سراغش می‌روند؟

این رنگ مناسب برای مهمانداران و معلمان و پلیس است که استفاده از این رنگ باعث حس اقتدار که در نتیجه اعتماد به نفس است را ایجاد می‌کند.

پاکیزگی لباس کار

پاکیزگی و شرایط نگهداری لباس کار نقش بسزایی در طول عمر آن‌ها دارد. در هنگام تهیه یک لباس کار شرایط شست‌وشو و نگهداری آن را بررسی کنید و در نگهداری آن کوشا باشید. نوع لباس‌هایی که افراد انتخاب می‌کنند رابطه‌ی مستقیمی با شرایط سلامت و طول عمر آن‌ها دارد. به‌عنوان مثال در کشور آمریکا از رنگ‌هایی که حاوی ماده‌ی شیمیایی بنزیدین است در تولید لباس استفاده نمی‌شود زیرا این ترکیب به‌راحتی توسط پوست جذب می‌شود و بسیار سرطان‌زا هست. متأسفانه امروزه اکثر البسه‌ای که در بازار پوشاک وجود دارد وارداتی هستند و حاوی این ماده‌ی سرطان‌زا می‌باشند. ضمناً بهتر است از البسه‌ای که دارای ترکیب کتان و آهن هست استفاده نکنید زیرا این ترکیبات با مواد مصنوعی گندزدایی می‌شوند و در نتیجه‌ی این عمل بخاری را متصاعد می‌کنند که حساسیت‌زا هست.

نتیجه گیری:

نیروهای حفاظت فیزیکی در هر اداره، موسسه و هر مجموعه دیگری؛ اولین فردی هست که ارباب رجوع در حین ورود با او برخورد می کند بنابراین علاوه بر خصوصیات اخلاقی مثبت، باید ظاهری زیبا و آراسته داشته باشد. این خصوصیات علاوه بر تأثیر مثبت بر روی ارباب رجوع، بیشترین تأثیر را بر روی خود فرد می گذارد. با توجه به شرح موضوع؛ نیروی حفاظت فیزیکی بیشتر در معرض دید عموم و ارباب رجوع قرار دارد و ارگانی نظامی و امنیتی نیست، به همین دلیل به پوشش حرفه ای و آراسته ای نیاز دارد. از این رو تأثیر روانی انتخاب لباس کاربر اساس و ویژگی های ذکر شده، باعث افزایش هوشیاری نیروهای حراستی شده و به آن ها اعتماد به نفس بیشتری در مقابله با موقعیت های خطرناک می بخشد.

انتخاب و طراحی لباس فرم مناسب برای نیروی حفاظت فیزیکی با توجه به نکات گفته شده امری ضروری است. ممکن است افراد نسبت به یونیفرم های شبه نظامی واکنش های احساسی از نوع مقابله جویانه انجام دهند و موجبات نزاع و درگیری را فراهم آورند در نتیجه پیشنهاد ما استفاده از کت و شلوار جهت البسه فرم حفاظت فیزیکی است که باعث ایجاد احساس همدلی بیشتر میان ارباب رجوع و نیروی حفاظت فیزیکی شده و در عین حال فرد را رسمی تر، مهم تر، قدرتمندتر و خوش استریل تر نشان می دهد.

پیراهن و شلوار اداری دو عضو اصلی یونیفرم هستند که باید از کیفیت جنس و دوخت بالایی برخوردار باشند. پیراهن های حفاظت فیزیکی بهتر است از جنس کتان و یا تترن دوخته شوند. تترن ایرانی از جمله پارچه های با کیفیت در این زمینه هستند. شلوار فاستونی نیز از مرغوب ترین پارچه هایی است که می تواند در دوخت انواع یونیفرم مورد استفاده قرار گیرد.

یکی دیگر از فاکتورهای مهم، رنگ بندی است. جدی بودن کار حفاظت فیزیکی، یکی از شاخص هایی است که باعث انتخاب رنگ تیره در لباس فرم این کار می شود. استفاده از رنگ های تیره، دو مزیت مهم را در بر دارد؛ الف) میزان جدیت بیشتری را برای لباس به وجود می آورد و میزان اهمیت کار را دو برابر می کند. ب) رنگ تیره نیز از نظر پاکیزگی و شستشو عملکرد بهتری دارد. همچنین برای بهتر شناساندن سازمان به مخاطبان می توان از آرم سازمان بر روی لباس استفاده کرد. انواع کلاه، جلیقه و پانچو حفاظت فیزیکی نیز از سایر ملزومات محسوب شده که طبق بررسی های انجام شده موجب دست و پا گیر بودن برای شخص حفاظت فیزیکی می شود؛ پس در نتیجه حذف آن ها باعث ایجاد رضایت بیشتر و عملکرد بهتر نیروها می شود.

در نهایت این مقاله دو طرح را برای لباس فرم نیروی حفاظت فیزیکی پیشنهاد می دهد:

(۱) پیراهن سورمه‌ای به همراه کت و شلوار مشکی:

از آنجایی که استفاده از این رنگ باعث حس اقتدار می شود در کنار کت و شلوار مشکی می تواند اعتماد به نفس را برای فرد مصرف کننده به ارمغان بیاورد از این رو برای لباس فرم نیروی حفاظت فیزیکی مناسب است.

منابع فارسی:

۱. الهی، محبوبه، ۱۳۸۹، لباس به مثابه هویت. مطالعات ملی، ۱۱(۲):۴۲.
۲. نویسندگان تگ. (۱۳۸۳).
۳. فیض، داوود، کلوشانی، معین، دانش فر، سالار، احدی، سارا، ۲۰۲۱، تأثیر لباس فرم کارکنان ارائه‌دهنده خدمات، بر انتظار از کیفیت خدمات و قصد خرید با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌گری درگیری ذهنی و جنسیت (مورد مطالعه: بانک ملت)، تحقیقات بازاریابی نوین، ۱۱(۲):۱۳۳-۵۰.
۴. خصوصیات مانتو فرم اداری و لباس فرم اداری مناسب Available from: <https://mantomj.com>
۵. ثاقب‌ح. حفاظت فیزیکی، <https://harimimen.com>.
۶. لقمانی، احمد، ۲۰۱۴، لباس، نعمت الهی است، پیام زن، ۱۳۹۳:۲۶۹.
۷. روچی. (۱۴۰۰). نکات کلیدی پارچه لباس کار و یونیفرم - فروش عمده پارچه لباس کار Available from: <https://rochi.ir/mag>
۸. نفیسه، مرادی، ۱۳۹۳، مدل لباس و آرایش در سبک زندگی اسلامی، کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی.
۹. آرا پت، (۱۴۰۰). روانشناسی رنگ‌ها در لباس کار و ایمنی] Available from: <http://parstanara.com>
۱۰. بحار الأنوار: ۲۴۸/۸۰، باب ۵، حدیث ۸
۱۱. علل الشرایع: ۳۸۴/۲، باب ۵۷، حدیث ۳.
۱۲. مستدرک الوسائل ۲۵۴/۳، باب ۱۵، حدیث ۱.
۱۳. الکافی: ۴۴۹/۶، باب لبس الصوف والشعر والوبر، حدیث ۱.
۱۴. وسائل الشیعة: ۲۹/۵، باب ۱۶، حدیث ۱.
۱۵. البسوا الثیاب القطن فانها لباس رسول الله (سنن النبی، ص ۱۲۶).
۱۶. بحارالانوار، ج ۱۶، ص ۲۲۷.
۱۷. مکارم الاخلاق، ص ۱۱۵.
۱۸. البسوها احياء کم و کفنوا فيها موتاکم (سنن النبی، ص ۱۲۰ و محجة البيضاء، ج ۴، ص ۱۴۰).
۱۹. محجة البيضاء، ج ۴، ص ۱۴۱.
۲۰. سنن النبی، ص ۱۳۳. (انه کره الحمره فی اللباس)
۲۱. مکارم الاخلاق، ص ۱۰۳.
۲۲. آیین بهزیستی اسلام، ج ۲، ص ۸۸ و ۸۹.

۲۳. برای آگاهی بیشتر از این روایات ر.ک: سنن النبی (ص)، ترجمه فقهی، ص ۱۲۰؛ المحجۃ البيضاء، ج، ۴ ص ۱۴۰؛ من لایحضره الفقیه، ج، ۲ ص ۳۳۵؛ بحار الانوار، ج، ۳۹ ص ۱۳۱ و ج، ۱۹ ص ۵۱؛ نجم الثاقب، ص ۱۸ و ۲۳.

منابع انگلیسی:

1. Bojnurdi KM. (۱۳۶۷ ; ۱۳۸۳). The. great Islamic encyclopaedia. Tehran: Center for the Great Islamic Encyclopaedia. p766.
2. Horri Tina, Hajiani Farideh, Moghaddam Banafsheh. (2021). Survey of women's views on the factors of wearing dark clothes and the effects of uniform color. Journal of Islamic Crafts. 5(1):121-32.
3. Yeh Ronnie, Tu Yi-Ting, Chuang Ning-Kuang, Lin Ming-Ji James, Lin Hsin-Jen Trust. (2013). Hotel employees' uniform and their self-perceptions in Southern California. Tourism Management Perspectives. 6:79-81.
4. Tracy L Morris, Joan Gorham, Stanley H Cohen, Drew Huffman. (1996). Morris, T.L. Gorham, J. Cohen, S.H. & Huffman, D. (1996). Fashion in the classroom: Effects of attire on student perceptions of instructors in college classes. Communication Education, 45, 135-148. Communication Education...